

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ
МИНИСТРЛИГИ**

«Бекитилди»

Кыргыз Республикасынын
билим берүү жана илим
министрлигинин буйругу
менен №863/1

«10» май 2022ж.

Каттоодо № 8 өттү

Код 200724

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДАГЫ ОРТО КЕСИПТИК БИЛИМ
БЕРҮҮНҮН МАМЛЕКЕТТИК БИЛИМ БЕРҮҮ СТАНДАРТЫ**

Адистиги: 050720 “Котормо иши”

Квалификациясы - котормочу

Бишкек-2022

1-глава. Жалпы жоболор

1. Ушул Кыргыз Республикасынын кесиптик орто билим берүүсүнүн **050720 “Котормо иши”** адистиги боюнча мамлекеттик билим берүү стандарты (мындан ары - Мамлекеттик билим берүү стандарты) "Билим берүү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын билим берүү жаатындагы башка ченемдик укуктук актыларына ылайык иштеп чыккан.

2. Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартында төмөнкү түшүнүктөр пайдаланылат:

- **негизги кесиптик билим берүү программасы** - максаттарды, күтүлүүчү натыйжаларды, тийиштүү адистик боюнча билим берүү процессин ишке ашыруунун мазмунун жана уюштурулушун регламенттөөчү окуу-методикалык документтердин жыйындысы;

- **сабактардын цикли** - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон билим берүү программасынын бир бөлүгү же окуу сабактарынын жыйындысы;

- **модул** - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон окуу сабактарынын бөлүгү;

- **компетенция** - окуучунун аныкталган бир чөйрөдө майнаптуу жана жемиштүү иштөөсү үчүн зарыл болгон билими жагынан даярдоого карата алдын ала коюлган социалдык талап (ченем);

- **кредит** - негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугунун шарттуу ченеми;

- **окутуунун натыйжалары** - негизги билим берүү программасы/модулу боюнча окутуунун натыйжасында ээ болгон компетенциялар;

- **кесиптик стандарт** - кесиптик иштин конкреттүү түрүнүн чегинде анын мазмунуна жана сапатына карата талаптарды белгилөөчү, кызматкер кайсы иште болсо да, кайсыл уюмда болсо да өзүнүн ордун татыктуу ээлеши үчүн кызматкерде болушу милдеттүү болгон квалификациянын сапаттык деңгээлин баяндаган негиз түзүүчү документ.

Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартын аткаруу менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабастан, кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү мекемелери үчүн милдеттүү болуп саналат.

2- Глава. Колдонуу тармагы.

1. Ушул Мамлекеттик билим берүү стандарты **050720 “Котормо иши”** адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программаларын ишке ашырууда милдеттүү болгон ченемдердин, эрежелердин жана талаптардын жыйындысын билдирет жана Кыргыз Республикасынын аймагында тиешелүү адистик боюнча лицензиясы жана аккредитациясы бар, менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабастан кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү уюмдарынын уюштуруу-методикалык документтерди иштеп чыгуусу, кесиптик орто билим берүүсүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн сапатын баалоосу үчүн негиз болуп эсептелет.

2. **050720 “Котормо иши”** адистиги боюнча Мамлекеттик билим берүү стандартынын негизги колдонуучулары болуп төмөнкүлөр саналат:

- ушул адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программаларын ишке ашырууга укуктуу билим берүүнүн уюмдарынын администрациясы жана педагогикалык курамы;

- ушул адистиктеги негизги билим берүү программасын өздөштүрүү боюнча өзүнүн окуу ишин натыйжалуу ишке ашыруу үчүн жооптуу студенттер;

- кесиптик иштин тийиштүү чөйрөсүндөгү адистердин жана иш берүүчүлөрдүн бирикмелери;

- Кыргыз Республикасынын билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын тапшырмасы боюнча негизги билим берүү программаларын иштеп чыгууну камсыз кылуучу окуу-методикалык бирикмелер жана кеңештер;

- кесиптик орто билим берүүнү каржылоону камсыз кылуучу билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;

- кесиптик орто билим берүү системасында мыйзамдардын сакталышын контролдоону камсыз кылуучу, кесиптик орто билим берүү чөйрөсүндө аккредитациялоочу жана сапатын контролдоочу билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;

- билим берүү программаларын жана уюмдарын аккредитациялоочу агенттиктер.

3- Глава. Адистиктин жалпы мүнөздөмөсү.

5. 050720 “Котормо иши” адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүүсүнүн программасын өздөштүрүү формалары:

- күндүзгү;
- күндүзгү-сырттан (кечки);
- сырттан окуу.

6. Орто жалпы билим берүү базасында күндүзгү окуу формасы менен орто кесиптик билим берүү адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүү мөөнөтү 1 жыл 10 айды түзөт. Бул кесиптик билим берүү программасы негизги жалпы билим берүүнүн базасында ишке ашырылган учурда өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтү 1 (бир) жылга көбөйтүлөт.

7. Орто кесиптик билим берүү программасына интеграцияланган жалпы орто билим берүүнүн (10-11-класстар) жалпы билим берүү программасын ишке ашырууда орто жалпы билими жөнүндө документ (аттестат) берилбейт, ал эми предметтер боюнча баалар орто кесиптик билими тууралуу документке (дипломго) коюлат.

8. Кабыл алууда абитуриентте төмөнкү документтердин бири болууга тийиш:

- жалпы орто билими жөнүндө аттестат;
- негизги жалпы билими жөнүндө аттестат.

9. Сырттан окуу формасы боюнча ошондой эле, окутуунун ар кандай формаларын айкалыштырган жана дистанттык окутуу технологиялары колдонулган шартта, орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүү мөөнөттөрү орто кесиптик билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан күндүзгү окутуу формасында өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтүнө салыштырмалуу 6 айга узартылат.

Орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүнүн башка ченемдик мөөнөттөрү өзүнчө ченемдик укуктук акт менен бекитилет.

10. Күндүзгү окуу формасында орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын иштөө убактысы кеминде 120 кредитти (зачеттук бирдикти) түзөт. Бир окуу семестри кеминде 30 кредитке (зачеттук бирдикке) барабар (окуу процессин эки семестрде уюштуруу менен).

Бир кредит (зачеттук 30 бирдик) студенттин окуу сааттарына (аудитордук, өз алдынча иштөө жана аттестациянын бардык түрүн кошо алганда) барабар.

Сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары үчүн негизги кесиптик билим берүү программасынын иштөө убактысы, ошондой эле окуунун ар кандай формаларын айкалыштыруу жана дистанттык окутуу технологияларын колдонуу шартында окуу жылына кеминде 45 кредитти (зачеттук бирдикти) түзөт.

11. **050720 “Котормо иши”** адистиги боюнча даярдоодо инсанды окутуу жана тарбиялоо жаатында орто кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасынын максаттары:

- **050720 “Котормо иши”** адистиги боюнча даярдоодо орто кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасында окутуунун максаты - гуманитардык, социалдык, экономикалык, математикалык жана табигый илимдер боюнча билимдердин негиздерине даярдоо;

- Бүтүрүүчү өзү тандап алган ишмердик чөйрөсүндө ийгиликтүү иштөөгө мүнкүндүк берүүчү орто кесиптик (адистик дэнгээлде) билим алуу;

- анын социалдык ийкемдүүлүгүнө (мобильность) жана эмгек базарында туруктуулугуна өбөлгө түзүүчү көп кырдуу (универсалдуу) жана предметтик-адистешкен компетенцияларга ээ болуу.

050720 “Котормо иши” адистиги боюнча даярдоодо ОКББнын НББПсында инсанды тарбиялоонун максаты - студенттердин социалдык-инсандык сапаттарын калыптандыруу; максатка умтулгандык; тыкандык; эмгекчилдик; жоопкерчилик; атуулдук; ачыктык (коммуникативдик); сабырдуулук; салабаттуулук; жалпы маданияттуулукту которуу.

12. **050720 “Котормо иши”** адистиги иши адистин кесиптик ишмердик чөйрөсү.

- тилдик билим,

- тилдер аралык баарлашуу,

- маданияттар аралык байланыш,

- лингвистика жана жаны маалыматтык байланыш, котормо жана котормо таануу тармактарын камтыйт.

13. **050720 “Котормо иши”** адистиги боюнча даярдоонун бүтүрүүчүнүн кесиптик ишмердигинин объектиси :

- окулуп жаткан чет тилдеринин теориясы жана практикасы;

- котормо жана котормо таануу;

- маданияттар аралык байланыштын теориясы;

- электрондук маалыматтык системанын лингвистикалык компоненттери;

- чет тилдери жана окулуп жаткан тилдер өлкөсүнүн маданияты.

14. **050720 “Котормо иши”** адистиги боюнча даярдоонун бүтүрүүчүнүн кесиптик ишмердигинин түрлөрүү:

- өндүрүштүк-практикалык;

- уюштуруу-башкаруучулук.

Бүтүрүүчү даярдалып жаткан кесиптик ишмердиктин конкреттүү түрлөрүн билим берүү мекемелери, педагогикалык кызматкерлери жана жумуш берүүчүлөрдүн бирикмелери менен бирдикте аныктайт.

15. Бүтүрүүчүнүн кесиптик ишинин максаты:

050720 “Котормо иши” адистиги боюнча даярдалган адис өзүнүн кесиптик ишмердигинин түрлөрүнө ылайык төмөнкүдөй адистик маселелерди чечүүгө тийиш:

өндүрүштүк-практикалык ишмердик:

- колдонулуп жаткан билим берүүчүлүк стандарттарды жана программаларды талдоо жана практикада пайдалануу;
- тарбиялоонун, окутуунун жана окутуунун натыйжаларынын сапатын баалоонун азыркы ыкмаларын уюштуруу формаларын жана технологияларын колдонуу;
- ар кыл кесиптик тармактарда маданияттар аралык баарлашууну камсыздоо;
- маданияттар аралык байланыш чөйрөсүндө ортончулук милдет аткаруу;
- толук коммуникативдик натыйжага (эффект) жетүү үчүн которулуучу тексттин мүнөзүн жана которуу шартын эске алуу менен котормонун түрлөрүн, ыкмаларын жана технологиясын колдонуу;
- өндүрүштүк-практикалык максатка ылайык кыргыз, орус жана чет тилдериндеги тексттерди талдап чыгуу;
- өндүрүштүк-практикалык максатка ылайык оозеки кепти жана жазуу тексттерин лингвистикалык эксперттик талдоого алуу;
- лингвистикалык тармактагы билимде маалыматтык колдоо каражаттарын иштеп чыгуу.

уюштуруу-башкаруучулук ишмердик:

- бир нечелеген жумушчу тилдерди пайдалануу менен иштиктүү сүйлөшүүлөрдү, конференцияларды, симпозиумдарды, семинарларды уюштуруу;
- котормо тармагында кесипкөйлүк билгичтикти өркүндөтүүгө багытталган маалыматтык-издөө ишмердигин уюштуруу;
- маданияттар аралык коммуникация чөйрөсүндө чыр-чатактык кырдаалдарды -чечүүнүн тактикаларын пайдалануу;
- коюлган талаптарга жараша лингвистикалык материалдарды формалдаштыруу процессин уюштуруу.

16. 050720 “Котормо иши” адистиги орто кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасынын адисти:

- 530003 Котормо жана котормо таануу адистигине, 531100 Лингвистика багытындагы жогорку кесиптик билим берүүнү өздөштүрүүгө даяр болууга тийиш.

4-Глава. Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруунун шарттарына карата жалпы талаптар

17. Орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өз алдынча иштеп чыгышат. Негизги кесиптик билим берүү программасы эмгек рыногунун керектөөлөрүн эске алуу менен тиешелүү Мамлекеттик билим берүү стандартынын негизинде адистиги боюнча түзүлөт.

Орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары негизги кесиптик билим берүү программасын илимдин, маданияттын, экономиканын, техниканын, технологиянын жана социалдык чөйрөнүн өнүгүүсүн эске алуу менен билим берүү сапатына кепилдикти камсыз кылуу боюнча төмөнкү сунуш-көрсөтмөлөргө ылайык, 5 жылда бир жаңылап турууга милдеттүү, алар:

- бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын камсыз кылуу стратегиясын иштеп чыгуу;
- билим берүү программаларына мониторинг жүргүзүү, мезгил-мезгили менен кароо;
- так макулдашылган критерийлердин негизинде студенттердин билиминин жана көндүмдөрүнүн деңгээлин, бүтүрүүчүлөрдүн компетенцияларын баалоонун объективдүү жол-жоболорун иштеп чыгуу;
- окутуучулук курамдын сапатын жана компетенттүүлүгүн камсыз кылуу;
- бардык ишке ашырылып жаткан билим берүү программаларын жетиштүү ресурстар менен камсыз кылуу, аларды пайдалануунун натыйжалуулугун, анын ичинде угуучуларды сурамжылоо аркылуу контролдоо;
- макулдашылган критерийлер боюнча үзгүлтүксүз өзүн-өзү текшерүүдө өзүнүн ишмердүүлүгүн (стратегиясын) баалоо жана башка билим берүү уюмдары менен салыштыруу;
- өзүнүн иш натыйжалары, пландары, жаңычылдыктары жөнүндө коомчулукка маалымдоодо.

18. Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо алардын учурдагы, аралык жана жыйынтыктоочу мамлекеттик

аттестациясын камтууга тийиш.

Студенттерди учурдагы аттестациялоо орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан белгиленген (педагогикалык кеңеш тарабынан бекитилген) модулдук-рейтингдик баалоо системасынын негизинде окуу семестринде жүргүзүлөт.

Студенттерди аралык аттестациялоо ар бир семестрдин аягында өткөрүлөт жана бардык дисциплиналар боюнча жыйынтыктоочу баа (экзамендик баа) семестр учурундагы аттестациянын жыйынтыгы боюнча коюлат.

Бүтүрүүчүлөрдү мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация мамлекеттик аттестациялык сыноолордун төмөнкү түрлөрүнөн турат: өзүнчө дисциплиналар боюнча бүтүрүү сынагы, адистик боюнча дисциплиналар аралык бүтүрүү сынак.

Жыйынтыктоочу аттестацияга академиялык карызы жок жана окуу планында каралган окуу курсун толук бүтүргөн бүтүрүүчүгө уруксат берилет.

Студенттерди учурдагы, аралык аттестациялоо жана бүтүрүүчүлөрдүн жеке жетишкендиктеринин негизги кесиптик билим берүү программасынын этаптык же жыйынтыктоочу талаптарына ылайыктуулугуна жыйынтыктоочу аттестациялоо үчүн баалоо каражаттарынын базалары түзүлөт, типтүү тапшырмалар, текшерүү иштери, билимди, көндүмдөрдү жана алынган компетенциялардын деңгээлин баалоого мүмкүндүк берүүчү модулдук тесттер кирет. Баалоо каражаттарынын негиздери орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан аныкталган тартипте жүргүзүлөт.

19. Негизги кесиптик билим берүү программасын иштеп чыгууда орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун бүтүрүүчүлөрдүн социалдык жана инсандык компетенцияларын калыптандыруудагы мүмкүнчүлүктөрү (мисалы, системалык-активдүү мүнөздөгү социалдык өз ара аракеттенүү, өзүн өзү уюштуруу жана өзүн өзү башкаруу компетенциялары) аныкталышы керек. Кесиптик орто билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму төмөнкүлөргө милдеттүү:

- өзүнүн социалдык-маданий чөйрөсүн калыптандыруу;
- инсандын ар тараптуу өнүгүүсү үчүн зарыл шарттарды түзүү;
- окуу процессинин социалдык-тарбиялык компонентин өнүктүрүү, анын ичинде студенттердин өз алдынча башкаруусун өнүктүрүү,

студенттердин коомдук уюмдардын, спорттук-чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун иштерине катышуусуна көмөк көрсөтүү.

20. Орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун негизги кесиптик билим берүү программасы дисциплиналардын ар бир циклинин вариативтүү бөлүгүнүн үчтөн биринен кем эмес өлчөмүндө студенттин тандоосу боюнча дисциплиналарды камтууга тийиш. Студенттин тандоосу боюнча дисциплиналарды түзүү тартиби кесиптик орто билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун педагогикалык кеңеши тарабынан бекитилет.

21. Орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму төмөнкүлөргө милдеттүү:

- студенттерге өз окуу программасын түзүүгө катышуунун реалдуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу;

- негизги кесиптик билим берүү программасын түзүүдө студенттерди алардын укуктары жана милдеттери менен тааныштыруу;

- студенттер тандап алган дисциплиналар алар үчүн милдеттүү болуп санала тургандыгын жана алардын жалпы интенсивдүүлүгү окуу планында каралгандан кем болбоого тийиш экендигин түшүндүрүү.

22. Студенттер негизги кесиптик билим берүү программасында каралган, студенттин тандоосу боюнча окуу дисциплиналарын өнүктүрүүгө бөлүнгөн окуу убактысынын чегинде конкреттүү дисциплиналарды тандап алууга укуктуу.

23. Студенттер орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун негизги кесиптик билим берүү программасында каралган бардык тапшырмаларды белгиленген мөөнөттө аткарууга милдеттүү.

24. Негизги кесиптик билим берүү программасын иштеп чыгууда натыйжаларга жетишүү үчүн студенттер студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүгө, коомдук уюмдардын, спорттук-чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун иштерине катышууга милдеттүү.

25. Студенттин окуу жүктөмүнүн максималдуу көлөмү аудиториялык жана аудиториядан тышкаркы (өз алдынча) окуу иштеринин бардык түрлөрүн кошкондо, жумасына 45 саат өлчөмүндө белгиленет.

Күндүзгү окуу формасы үчүн жумасына аудиториялык сабактардын көлөмү адистиктин өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен Мамлекеттик билим берүү стандарты тарабынан ар бир окуу дисциплинасын окууга бөлүнгөн жалпы көлөмдүн 35 пайыздан ашпаган өлчөмүндө аныкталат.

26. Күндүзгү- сырттан (кечки) окуу формасында аудиториялык сабактардын көлөмү жумасына 16 сааттан кем эмес болууга тийиш.

27. Сырттан окутууда студентке жылына 150 сааттан кем эмес өлчөмдө окутуучудан билим алуу мүмкүнчүлүгү камсыз кылынууга тийиш.

28. Окуу жылында каникул убактысынын жалпы көлөмү 10 жуманы, анын ичинде кышкысын кеминде эки жуманы түзүүгө тийиш.

5-Глава. Негизги кесиптик билим берүү программасына карата талаптар.

29. **050720 “Котормо иши”** адистиги боюнча бүтүрүүчү адис негизги билим берүү программасынын максатына жана ушул орто кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандартынын 10 жана 15 пункттарында көрсөтүлгөн кесипкөйлүк ишмердиктин милдеттерине ылайык төмөнкү компетенцияларга ээ болушу зарыл:

а) жалпы:

ЖК1. Өз ишин уюштурууну, кесиптик милдеттерди аткаруу ыкмаларын тандоону, алардын натыйжалуулугун жана сапатын баалоону билүү.

ЖК2. Стандарттык жана стандарттык эмес абалдарда чечим кабыл алуу, маселелерди чечүү, жоопкерчиликти билүү жана демилге көтөрүү.

ЖК3. Кесиптик милдеттерди натыйжалуу аткаруу, кесиптик жана инсандык өнүгүү үчүн зарыл болгон маалыматтарды издөө, чечмелөө жана пайдалануу.

ЖК4. Кесиптик ишинде маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу.

ЖК5. Командада иштөөнү, кесиптештер, жетекчилер жана кардарлар менен натыйжалуу баарлашууну билүү.

ЖК6. Команда мүчөлөрүнүн (кол алдындагы) иши жана аларды иш орунда окутуу, тапшырмаларды аткаруунун жыйынтыгы үчүн жоопкерчилик алуу.

ЖК7. Жеке инсандык жана кесиптик өнүгүүсүн башкаруу, кесиптик иште эмгек шарттарынын жана технологиялардын өзгөрүүсүнө көнүү.

ЖК8. Чакан жамаат менен уюштуруу-башкаруу иштерине даяр болуу.

б) кесиптик компетенттүүлүк (КК):

КК1. өздөрүнүн келечектеги кесибинин зарылдыгын жана маанилүүлүгүн түшүнөт;

КК2. үйрөнүп жаткан чет тилинин фонетикалык, лексикалык, грамматикалык жана сөз курулушу негиздерине ээ болот;

КК3. маданияттар аралык диалог курууга, ошондой эле жергиликтүү калктын тилинде баарлашууга көндөмдүүлүгү бар;

КК4. оозеки жана жазуу түрүндө кыргыз, орус жана чет тилге которо алат;

КК5. так жана логикалык ырааттуу чет тилинде текстерди белгиленген темада түзөө алат;

КК6. маалымат технологияларын колдонуу менен, басылма жана электрондук түрдө сөздүктөрдү кандайча пайдалануу керектигин жакшы билет;

КК7. чет тилдеги кепти угууга жөндөмдүүлүгү бар (жандуу үндөн аудио-видеого чейин);

КК8. үйрөнүп жаткан чет тилинин маданиятынын өзгөчөлүгүн үрп-адаттарын билет жана түшүнөт;

КК9. Философиялык, тил илиминин негиздерин жана котормонун теориясын кесиптик тапшырмаларды аткарганга ээ болот;

КК10. Котормочунун кесиптик этикасынын негиздерин билет;

КК11. Тарыхый жана маданий өндүрүштөгү эл аралык мамилелерин негизги процесстерин билет;

КК12. Өзүнүн котормочулук иш аракетинин натыйжасын баалайт, ошондой эле өзүнүн үстүнөн иштей алат;

КК13. Ар түрдүү маданият өкүлдөрү менен кырдалдарда барлашуу эрежелерин билет;

КК14. Үйрөнүп жаткан чет тилинин оозеки жана жазуу кебинин баштапкы анализин талапка жооп берерлик деңгелде жасай алат.

30. Орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик программасы төмөнкүдөй окуу циклдери изилдөөнү карайт:

1-Блок «Дисциплиналар (модулдар)»

- 1) жалпы гуманитардык цикл;
- 2) математикалык жана табигый илимдер цикли;
- 3) кесиптик цикл;
- 4) дене тарбия

2-Блок «Практика»;

3-Блок Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация.

Орто кесиптик билим берүү мекемеси мамлекеттик билим берүү стандартынын талаптарына ылайык негизги билим берүү программасын иштеп чыгат жана улуттук квалификациялык базага ылайык окутуунун натыйжаларына жетишүү үчүн жоопкерчилик тартат.

Негизги билим берүү программасынын ар бир блогуна тиешелүү болгон дисциплиналардын (модулдардын) комплекси жана алардын эмгек сыйымдуулугу орто кесиптик билим берүү мекемеси аны өнүктүрүүнүн

натыйжаларына карата талаптарды эске алуу менен блок үчүн белгиленген көлөмдө өз алдынча аныктап, улуттук квалификациялык базада каралган окутуунун натыйжаларынын комплексинин формасы каралат.

Негизги кесиптик билим берүү программасы тизмеси жана эмгек сыйымдуулугу Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан аныкталуучу жалпы гуманитардык циклдин милдеттүү дисциплиналарынын аткарылышын камсыз кылууга тийиш. Бул сабактардын мазмуну жана ишке ашыруу тартиби тиешелүү адистик боюнча орто кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандартында белгиленет.

Орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасы ушул макетке тиркелген структурага ылайык иштелип чыгууда.

31. Дисциплиналардын ар бир цикли негизги (милдеттүү) жана элективдик бөлүктөргө ээ болууга тийиш. Элективдик бөлүк студенттердин базалык бөлүктүн дисциплиналарынын мазмуну менен аныкталган билимдерин, шыктарын жана көндүмдөрүн кеңейтүүгө же тереңдетүүгө мүмкүнчүлүк бериши керек. Элективдик бөлүк ишке ашырылып жаткан кесиптик билим берүү программасынын өзгөчөлүктөрүнө жараша орто кесиптик билим берүү мекемеси тарабынан аныкталат.

Милдеттүү бөлүктүн көлөмү мамлекеттик аттестациянын көлөмүн кошпогондо, негизги билим берүү программасынын жалпы көлөмүнүн 50 пайызынан кем эмес болушу керек.

Орто кесиптик билим берүү мекемеси ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдарга (алардын каалоосу боюнча) алардын психофизикалык өнүгүүсүнүн өзгөчөлүктөрүн, индивидуалдык мүмкүнчүлүктөрүн эске алуу менен негизги билим берүү программасы боюнча окуу мүмкүнчүлүгүн берүүгө жана зарыл болгон учурда өнүгүүсүнүн бузулууларын коррекциялоону жана бул адамдардын социалдык адаптацияланышына шарт түзүп берүүсү керек.

32. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууну окутулуп жаткан дисциплинанын профилине ылайык келген базалык билими бар, илимий жана (же) илимий-методикалык ишмердүүлүк менен системалуу түрдө алектенген педагогикалык кадрлар тарабынан камсыз кылынууга тийиш.

Кесиптик циклдин окутуучулары тиешелүү адистик же окуу багыты боюнча жогорку кесиптик билимге ээ болууга тийиш.

Профессионалдык циклдин окутуучуларынын сапаттык курамын баалоодо 10 жылдан ашык стажы бар өндүрүштүк кызматкерлер эске алынат.

33. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу ар бир студенттин негизги кесиптик билим берүү программасынын дисциплиналарынын толук тизмеси боюнча түзүлгөн маалымат базаларынан жана китепкана фондусуна пайдалануу мүмкүнчүлүгү менен камсыз кылынууга тийиш. Орто кесиптик билим берүүнүн программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун билим берүү программасы лабораториялык практикумдарды жана практикалык көнүгүүлөрдү (түзүлүп жаткан компетенцияларды эске алуу менен аныкталат) камтууга тийиш.

Студенттерди негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу үчүн зарыл болгон окуу адабияттары жана/же электрондук адабияттар менен камсыз кылуу нормага туура келүүгө тийиш - бир студентке 0,5 нуска. Билим берүү маалымат булактары заманбап талаптарга жооп бериши керек. Окуу процессинде мыйзам актылары, ченемдик документтер, кесиптик багыттагы мезгилдүү басылмалардын материалдары колдонулууга тийиш.

34. Орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму орто кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун окуу планында каралган, студенттерди лабораториялык, дисциплинардык жана дисциплиналар аралык даярдоонун, практикалык даярдоонун бардык түрлөрүн камсыз кылуучу, колдонуудагы санитардык жана өрт коопсуздугунун эрежелерине жана ченемдерине ылайык келген материалдык-техникалык базага ээ болууга тийиш.

Сабактардын 2 сменалуулугун эске алганда 1 студент үчүн пайдалуу аянт (кв. м) 7 км.м. түзүшү керек.

Кабинеттердин, лабораториялардын жана башка жайлардын минималдуу тизмеси:

Кабинеттер:

- кыргыз тили; орус тили; чет тили; Кыргызстан тарыхы; Манас таануу, математика, география.

- Жалпы жана атайын педагогика жана психология; курактык физиология, анатомия жана гигиена; эне тили; башталгыч билим берүүдө атайын окутуу ыкмалары.

Адистештирилген бөлмөлөр: психологиялык-педагогикалык колдоо, инклюзивдик билим берүү, логопедия боюнча көркөм өнөр чыгармачылык, көркөм өнөр жана конструкциялоо;

Лабораториялар:

- Интернетке кирүү мүмкүнчүлүгү бар информатика жана маалыматтык-коммуникациялык технологиялар (компьютер 1:12);

- Химия

- физика

Спорт комплекси: медицина-дене тарбиялык кабинети, спорт залы, ритмика жана хореография залы;

Залдар: актовый зал.

Интернетке кирүү мүмкүнчүлүгү бар китепкана жана окуу залы

35. Бүтүрүүчү квалификациялык иштердин мазмунуна жана түзүмүнө карата талап орто кесиптик билим берүү уюмунун бүтүрүүчүлөрүн жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациялоону жүргүзүү тартибин эске алуу менен орто кесиптик окуу жай тарабынан жана Кыргыз Республикасынын Министрлер кабинети тарабынан аныкталат

050720 “Котормо иши” адистигинин стандарты Кесиптик орто билим берүүнүн мамлекеттик билим берүүнүн стандарттарын иштеп чыгуу боюнча И.Арабаева атындагы КМУнун Педагогикалык колледжинин базалык мекемесинин окуу-усулдук кеңеши тарабынан иштелип чыккан.

050720 “Котормо иши” адистиги боюнча орто кесиптик билим берүүнүн болжолдуу окуу планы

**квалификация – котормочу
окуу түрү – күндүзгү
окуунун нормативдик убагы: 1 жыл 10 ай**

	Окулуучу сабактардын аталышы (анын ичинде тажрыйба)	Жалпы эмгек		Семестирлерге болжолдуу бөлүштүрүү			
		кредиттер	саатар	3 семестр	4 семестр	5 семестр	6 семестр
				Жуманын саны			
				12-18	12-18	12-18	9-18
1.	Жалпы гуманитардык цикл	18	540				
	Базалык бөлүк	15	450				
1.1	Кыргыз тили жана адабияты	3	90				
1.2	Орус тили	2	60				
1.3	Чет тили	2	60				
1.4	Кыргызстан тарыхы	4	120				
1.5	Манас таануу	2	60				
1.6	Кыргызстан географиясы	2	60				
	Элективдик бөлүк	3	90				
	Жалпы	18	540				
2.	Математикалык жана табигый илимий цикл	6	180				
	Базалык бөлүк	4	120				
2.1	Кесиптик математика	2	60				
2.2	Информатика	2	60				
	Элективдик бөлүк	2	60				
	Жалпы	6	180				
3.	Кесиптик цикл	75	2250				
	Базалык бөлүк	60	1800				
3.1	Тил илиминин негиздери	3	90				
3.2	Байыркы тили жана маданияты	3	90				
3.3	Чет тилинин практикалык курсу (биринчи чет тили);	3	90				
3.4	Чет тилинин практикалык курсу (экинчи чет тили)	3	90				
	Элективдик бөлүк	15	450				
	Жалпы:	75	2250				

4.	Дене тарбия		жум-на 2 саат				
5.	Практика	15	450				
6.	Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация	6	180				
	Экзамендердин саны (макс)			8-10	8-10	8-10	8-10
	Курстук иштердин/долбоорлордун саны				1	1	
	Негизги билим берүү программасынын жалпы эмгеги	120	3600	30	30	30	30